Ner 1. ROK 1840. CZWARTEK 2 STYCZNIA

Pismo to wychodzi codziennie oprócz niedzieli świąt urocz. w druk. St. Gieszkowskiego.

Zaliczenie na trzy miesiące Złp. 10 miesięcznie Złp. 4.

Imiona Rzymskie. Jutro Genowefy P. Daniela

Imiona Sławiańskie. Jutro Wlastimir.



# Gazeta Krakowska.

## OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

| Dzień | godzina | Barometr do 0° Reaumura w miarze Paryzkiej | Stopnie zimna podług Reaumura | Psychometr | Wiatr | Stan Atmosfery | Zjawiska napowietrzne i różne uwagi |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 31 | 6 | 7, 166 | — 2, 7 | 1, 68 | PPn Zachodni mocny | Pochmurno | Snieg |
| | 2 | 6, 832 | — 1, 8 | 1, 47 | Zachodni słaby | ,, | |
| | 10 | 6, 556 | — 2, 5 | 1, 44 | Pn Zachodni mocny | ,, | |
| 1 | 6 | 27" 6, 588 | — 4, 6 | 2, 27 | Zachodni śsedni | Pochmurno | Snieg |
| | 2 | 6, 246 | — 4, 8 | 3, 70 | Pn Zachodni średni | ,, | |
| | 10 | 7, 628 | — 8, 8 | 2, 19 | PPn Wschodni słaby | ,, | |

## Wiadomości krajowe.

### — KRAKÓW. —

We środę to jest dnia 8 Stycznia 1840 o godzinie 10tej przedpołudniem, odbędzie się w Domu pod L. 237 w Rynku,

W SALI LOTERYJNEJ

**PUBLICZNE CIĄGNIENIE I. KLASSY**

*I. Loteryi Klassycznéj W. M. Krakowa w któréj pierwsza główna wygrana jest*

**Złp. 10,000**

Dniem w przód to jest we wtorek dnia 7 Stycznia o godzinie 10 rano dopełnionem zostanie w obec delegowanych od Wysokiego Senatu Rządzącego kommissarzy, JW. senatora WW. referendarza i rachmistrza, oraz na ten cel przez Senat wezwanych dwóch znakomitych obywateli, *wkładanie Numerów do Koła Losowego* na które Przeświętna Publiczność dla naocznego przekonania się o tém postępowaniu, wezwaną zostaje z tém nadmienieniem, że w tym dniu, za nim Numera do koła Losowego włożone zostaną, wolno jest każdemu z Publiczności żądać okazania sobie swojego Numera, czyli takowy dla złożenia do koła jest przygotowanym.

Po okazaniu żądanych Numerów, koło Losowe zamkniętem i przez wspomnioną kommissyą aż do rozpoczęcia ciagnienia zapieczętowaném zostanie.

Losów do Iszéj Klassy, całkowitych po Złp. 11, półlosów po Złp. 5 gr. 15 i cwierć losów po Złp. 2, gr. 23, dostać można w Głównym Kantorze P. J. *Louis*, i u innych P. Kollektorów.

Wszelkie wygrane, wypłacane będą gotowizną, i to zaraz po okończoném ciągnieniu

Towarzystwo strzeleckie czyniąc za dosyć zobowiązaniu swemu, odbyło na dniu 31 grudnia 1839 roku w sali W. Knotza, w obec JW. Kommissarza Rządowego i komitetu, drugie losowanie według planu, przeznaczonych do umorzenia obligacyi 14, które podług tu przyłączonego porządku wyciągniętemi zostały, N. 80, 13, 198, 137, 61, 377, 251, 416, 403, 340, 297, 108, 118, 237.

## Wiadomości zagraniczne.

— *Warszawa 27 Grudnia.* —

Najjaśniejszy Pan dekretem swoim z dnia 20 listopada (2 grudia r. 1830, postanowił co nastęPuje:

Chcąc młodzieży Królestwa Polskiego; na równi z młodzieżą innych części Cesarstwa ułatwić potrzebne środki do nabywania ukształcenia naukowego i moralnego, a zarazem urządzić jednakomo pod wszelkiemi względami bieg nauk przygotowawczych, otwierających uczniom zakładów naukowych w Królestwie przystęp do uniwersytetów Rossyjskich poleciliśmy namiestnikowi Królestwa i ministrowi oświecenia narodowego w cesarstwie, oznaczyć na jednostajnych i trwałych zasadach w jaki sposób mają być rozciągnione i na Królestwo, starania których jest przedmiotem, i korzyści, jakich doznaje młodzież krajowa w zakładach cesarstwa.

Wskutek czego zatwierdziwszy przedstawione nam przez namiestnika, wspólnie z ministrem Oświecenia Narodowego wnioski, rozkazujemy:

1) Wszelkie publiczne i prywatne zakłady uczone i naukowe w Królestwie Polskiem istniejące, z wyłączeniem wyszczególnionych w 2gim punkcie, stanowią osoby zarząd pod nazwaniem okręgu naukowego warszawskiego i przechodzą pod zawiadywanie Ministerstwa Oświecenia Narodowego Cesarstwa.

2) Z liczby zakładów należeć mających do okręgu naukowego, wyłączają się: Akademija duchowna; seminarium główne, seminarijum dyecezalne i szkoły duchowne w Królestwie Polskiem, instytut położniczy, szkoła felczerów, szkoła weterynaryi i instytut głuchoniemych. Wszystkie te zakłady pozostają pod zawiadywaniem dotychczasowych swoich zwierzchności. Wszelkie szczególne zakłady naukowe; mogące być nadal utworzonemi, będą zgodnie z porządkiem istniejącym w cesarstwie; zostawać pod zarządem tej władzy, przez którą ustanowione będą.

3) Zarząd okręgu naukowego warszawskiego powierza się kuratorowi który w stosunkach z Radą Administracyjną, i z innemi władzami Królestwa, co do przedmiotów skarbowych, Sądowych i Kontrolli, działa w zakresie praw i obowiązków służących Dyrektorom Głównym i prezydującym w Kommissyach Rządowych, z tem wszakże ograniczeniem, iż jeżeli kurator nie będzie zarazem Dyrektorem głównym Kommissyi Spraw Wewnętrznych i Duchownych, to w Radzie Administracyjnéj zasiadać ma tylko w sprawach właściwie ściągających się do jego wydziału W sprawach zaś swoich z ministrem oświecenia narodowego i z okręgiem mu podwładnym we względzie naukowym i moralnodozorczym, kurator okręgu warszawskiego posiada prawa i ulega obowiązkom jakie podług urządzeń w cesarstwie istniejących oznaczone są dla kuratorów okręgów naukowych.

4) Trzéj obecnie istniejący wizytatorowie jeneralni zachowują i nadal swój tytuł i dotychczasowe obowiązki.

5) Dla odrabiania interessów tyczących się okręgu naukowego warszawskiego, pozostawia się istniejąca dotąd sekcya wychowania, która przestaje należeć do Kommissyi Spraw Wewnętrznych i otrzymuje nazwanie Administracya okręgu naukowego warszawskiego.

6) Rada wychowania Publicznego w Królestwie Polskiem, utrzymuje się nadal i prezydować w niéj ma kurator okręgu Naukowego Warszawskiego.

7) Jeden z członków rady, za poprzedniem zgodzeniem się namiestnika królestwa z ministrem Oświecenia Narodowego Cesarstwa, mianowany będzie vice prezesem tejże. W nieobecności kuratora on zastępuje jego miejsce i pełni obowiązki prezesa rady wychowania publicznego.

8) Przedmiotem czynności rady wychowania publicznego będą sprawy tyczące się zarządu Okręgu Warszawskiego, z liczby tych interessa gospodarcze (ekonomiczne) skarbowe i kontrolli, wnoszą się z polecenia kuratora, na radę wychowania publicznego przez naczelnika administracyi okręgu naukowego warszawskiego, który zarazem będzie członkiem rady, interessa takowe po wyjściu z rady, mieć będą sobie nadany przed prezesa dalszy bieg podług form w królestwie obowiązujących; wyjąwszy przypadki w których rada osądzi obowiązkiem swoim przedstawić rzecz pod roztrzygnienie ministerstwa oświecenia narodowego. Organizacya rady, tudzież obowiązki i prawa jéj co do interessów należących właściwie do części naukowej, będą oznaczone bliżej w wydać się mającej ustawie dla wydziału naukowego w Królestwie.

*(Dokończenie nastąpi.)*

— *Petersburg* 4 (16 *Grudnia*). —

Przez ukaz Cesarski z dnia 8 listopada J. W. Xiąże Jmć Maxymilijan Leuchtenberg-

ski, powołany został do zasiadania w Radzie Opiekuńczéj zakładów powszechnéj opieki w Petersburgu.

N. Cesarz Jmć raczył rozkazać; z powodu zgonu Króla Jmci Duńskiego przywdziać u dworu żałobę na 24 dni, zu zwykłemi podziałami, zaczynając od 2go b. m.

Ogłoszono, iż N. Cesarz pozwolił Małakanom i Duchoborcom najmować z pośród siebie rekrutów za swoje familije.

*— Orenburg 20 Listopada. —*

Rozboje, od wielu lat dokonywane przez chińczyków, na granicach cesarstwa, ucisk i gwałty, domierzane przez nich nad rossyjskiemi karawanami i kupcami, które w ostatnich czasach doszły były do ostateczności, zmusiły nakoniec rząd, do przyjęcia środków stanowczych, w celu poskromienia ich wyuzdanéj swawoli. Posłany przeto został do Chiwy oddział wojsko rossyjskich dla położenia końca temu bezprawiu, dla uwolnienia trzymanych tam w niewoli Rossyan, i zapewnienia na przyszłość bezpieczeństwa poddanych rossyjskich. Dowódzca tegy oddziału N. Cesarz Jmć, raczył powierzyć jenerał-porucznik Perowskiemu i wczoraj on wyruszył ku granicom Chiny.

*— Konstantynopol 27 Listopada. —*

W dniu 19 b. m. wdowa Ismaela paszy drugiego syna Mehmeda Ali, która jak wiadomo jest córką zmarłego Kadjaskiera Rumelii Aref beja, przybyła tu paroplywem egipskim, dla objęcia dziedzictwa po ojcu.

Zostało tu ogłoszone za rozkazem sultana obwieszczenie, względem zapewnienia znakomitych swobód religijnych niektórym chrześciańskim poddanym Porty. Najprzód głosi to obwieszczenie, że na prośbę patryarchy katolickiego w Konstantynopolu, eby mianowano kogo ktoby go zastępował w greckokatolickich zarządach kościelnych w Antyochyi, Jeruzalnem i Alexandryi, poruczono urząd jego namiestnika w Antyochii; »szlachetnym mieście« Jeruzalem, i Alexandryi arcybiskupowi Maslaum, daléj zapewnia chrześcianom katolikom, mieszkającym w tych diecezyach wolne odprawianie wszelkich raligijnych obrządków, i jak się wyraża ten dokument: Nikomu nie wolno rzec do nich: »Dla czego obchodzicie obrządki waszéj religii w waszych domach? Dla czego czytacie wasze pismo święte zawieszac.e lampy i wnosicie kazalnice? Dla czego macie ołtarze i zasłony, dla czego palicie kadzidła i wystawiacie krzyże? Gubernatorowie wszystkich miast baczyć mają, żeby katolicy nie doznawali żadnej przeszkody w dopełnianiu swoich obrządków. Ale nie wolno im czynić to na placach publicznych, przed oczami innych. Ponieważ katolicy na całe życie biorą małżonkę i rozłączać się z nią za życia uważają za niesprawiedliwość, przeto żadna władza nie ma dozwalać na przeciwne temu postępowanie i ktoby to uczynił ma być stosownie ukarany. Przysięgi mają katolicy składać podług swoich przepisów w właściwych domach bożych. Naczynia kościelne ze długi nie mogą być grabione. Wrazie zapisania przez katolika majątku jego patryarsze albo ubogim wspówyznawcom, władze tureckie winny testament jego wypełnić. Kończy się ten akt zapewnieniem, że żaden katolik nie znaglony do przyjęcia religii machometańskiej; i że wszelkie płody z dóbr arcybiskupa, i te które jako jałmużnę otrzymuje mają być wolne od cła.

# Rozmaitości.

*Nowy kształt doniesień.*

Pod tym tytułem, jedna z gazet francuzkich umieściła następujący artykuł: »Doniesienie, to dziecko przemysłu, które swoje ramiona na ostatniéj karcie każdego dziennika w równoodległych liniach rozciąga, znajduje się w ogólnym stanie nieporządku i zamieszania. Oko nie wie na co ma uważać, z góry do dołu przebiegając jest w każdem miejscu zaślepione. Jest to walka pomiędzy literami i napisami, która drażni każdego. »Zważaj na mnie« woła tu jedno doniesienie, jak jestem zeszpecone« — »Zważaj na mnie woła drugie, jaką rzadką mam postać«. — A ja wrzeszczy trzecie« mam olbrzymią wielkość.—»Tém gorzéj dla was« daje się czwarte słyszeć »ja jestem malutkie, mikroskopowe, ja postarałem się o taki kształt, ażeby mnie nikt przeczytać nie mógł, ponieważby mnie każdy opisać chciał.« To wysilenie i wspólubieganie się przynosi tylko stratę doniesieniom, albowiem wzrok nasz z trudnością może błąkać się po tym oceanie liter. Oceniliśmy za przyzwoite naszych starań, wynaleść sposób, któryby temu nieporządkowi, porządkiem przysłużyć się mógł, i któryby temu zamieszaniu stosowną postać nadał: zasadę, która skrępuje ten okropny Chaos. Sądziemy, że się nam udało, od-

kryć skazówkę, która wszystkiemu dopomoże. Zachęcamy, doniesienia umieszczać w kształcie postaci ludzkiéj. Na ostatniéj karcie dziennika, mają być trzy figury. Jedna ma przemysłowe, druga lekarskie, trzecia artystyczne i literalne członki człowieka przedstawiać. Głowa, przemysłowa część człowieka, będzie mieściła zbiór doniesień, o perukach, pomadach, maściach, słowem wszystko co się włosów tycze. W oczach mogłyby być doniesienia o dubeltowych perspektywach, okularach z resztą o całéj zbrojowni optycznéj, doniesienia o pachnidłach, mogłyby się w nosie mieścić; pasztetnicy, restauratowie, rzeźnicy, cukiernicy, winiarze, słowem cały skład pokarmów i napojów mógłby się w ustach mieścić, brzytwy znajdowałyby się na brodzie, okolica szyi byłaby zajętą przez krawaty, chustki na szyję i t d. Na rękach i palcach należałoby rękawiczki i rozmaite galanterye umieścić i tak następnie wszystkie części ciała stosownie zapełniać. Co zaś do lekarskich doniesień, w członkach ludzkich mogłoby każde lekarstwo mieścić się w stosownym organie, na który ma działać; lekarstwa na oczy, powinny w powiekach postaci ludzkiéj przebywać; środki przeciw gł[illegible] powinny uszy obejmować, a dentyści mogą każdy trzonowy ząb zagarnąć na swoją korzyść; słabości gardła, bicie serca, odciski i inne tym podobne, na stosownych miejscach być powinny. Przez podobne rozłożenie. Każdy będzie wiedział, gdzie ma swoje oko zwrócić, ażeby to, co go obchodzi znaleść. Ale jak artystyczną postać utworzycie? Materyalne przedmioty zgadzają się z częściami ciała ale jak rzeczy umysłowe podzielicie? Bardzo łatwo. Głowę artystycznéj literalnéj postaci zagarną naukowe i filozoficzne dzieła; sztuki, które wpływem widzenie do duszy przemawiają, jak malarstwo i rzeźbiarstwo, możnaby w oczach umieścić. Muzyczne doniesienia mogą w uszach się znajdować. Improwizatorowie, mówcy, mogliby w ustach przebywać. Doniesienia o książkach, wynalazkach i machinach, będą ramiona i ręce przykrywać. Komedye i inne wesołe dzieła, będą swoje tylny na odkrytéj śledzione mieścić, a straszliwe dramy mogą na najeżonych włosach się znajdować. Serce zostawione jest poezyom i romansom. Nabożne książki mają miejsce na kolanach, opisy podróżne i jeograficzne nogi przykrywać powinny.

*Zbiór ryżu w Morawii.*

Z Blańska; majętność xięcia Salm, słynnéj z swoich hamerni donoszą, iż téj jesieni tamże, ryż zbierano. Na płaszczyźnie wynoszącéj pół morga, zalanéj prawie całkiem wodą, zasiano na próbę ryż, który doskonale się udał. Jeżeli to jest prawda, to jest, jeżeli ta gospodarcza osobliwość, w takiéj okolicy jak Blańsko, która otoczona lasami, prawie na tysiąc stóp nad powierzchnią morza się wznosi, istotnie się powiodła, natenczas spodziewać się można, iż zasiew ryżu także i w okolicach Niemiec, które pod względem słońca korzystniéj niż Blańsko są położone, zaprowadzonym być może.

PRZYJECHALI DO KRAKOWA.

*Od dnia* 30 *do dnia* 31 *Grudnia.*

# Doniesienia Urzędowe.

*Pisarze Banku Pobożnego.*

Na żądanie strony interessowanéj zawiadomiają, iż od fantu pereł kałakuckich sznurków 4 ważące łutów 1½ dnia 25 października 1836 roku do Nru 268 pod literą K... w Banku Pobożnym zastawionego według oświadczenia zgłaszającéj się o wykupno jego osoby, kartka czyli rewers Bankowy miał zaginąć. Przeto wzywają wszystkich interes w tym mających aby o wykupienie tego fantu najdaléj do dnia 15 listopada 1840 r. zgłosili się, w razie przeciwnym fant rzeczonéj osobie zgłaszającéj się, po tym przeciągu czasu niezawodnie wydanym będzie.

Kraków dnia 7 grudnia 1830 r.

X. Kap. *Piątkowski.*

*Stachowicz* R. B. P.